

Kennis in Actie

Naar Collectief Waterbeheer in Oost-Brabant

Subsidieoproep

2025

KIN Klimaatonderzoek Initiatief Nederland
Samen transities versnellen

Inhoudsopgave

1 Inleiding 2
1.1 Achtergrond 2
1.2 Beschikbaar budget 4
1.3 Indieningsdeadline(s) 4
2 Doel 5
2.1 Doelstelling van de subsidie 5
2.2 Van analyse naar actie: Kennis-in-Actie Agenda 5
3 Voorwaarden voor aanvragers 12
3.1 Wat kan aangevraagd worden 12
3.2 Wie kan aanvragen 13
3.3 Het opstellen en indienen van het voorstel 15
3.4 Indieningsvoorwaarden 16
3.5 Subsidievoorwaarden 17
4 Beoordelingsprocedure 18
4.1 Procedure 18
4.2 Criteria 20
5 Subsidieverplichtingen 22
5.1 Aanvullende voorwaarden 22
6 Contact en overige informatie 23
6.1 Contact 23
6.2 Overige informatie 23

1 Inleiding

In dit document lees je hoe de aanvraagprocedure is ingericht voor de subsidieoproep 'Kennis in Actie – Naar Collectief Waterbeheer in Oost-Brabant'. Deze subsidieoproep valt onder de verantwoordelijkheid van het Klimaatonderzoek Initiatief Nederland (KIN) – een regieorgaan van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Je vindt in deze subsidieoproep achtereenvolgens informatie over het doel van deze oproep (hoofdstuk 2), de voorwaarden voor het subsidievoorstel (hoofdstuk 3) en hoe je voorstel wordt beoordeeld (hoofdstuk 4). Deze informatie heb je nodig om een voorstel voor subsidie te kunnen indienen. In hoofdstuk 5 vind je de subsidieverplichtingen die van toepassing zijn in geval van toewijzing. In hoofdstuk 6 staan de contactgegevens.

1.1 Achtergrond

1.1.1 Het KIN – Samen transities versnellen

Het KIN verbindt, verbreedt, verdiept en ontsluit kennis voor transities naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving.

Om Nederland klimaatneutraal en klimaatbestendig te maken is systeemverandering noodzakelijk. Overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen voelen de urgentie van verandering, maar missen vaak de juiste kennis en het handelingsperspectief om échte transformatie teweeg te brengen. Het KIN is opgericht om daar verandering in te brengen. Door bestaande wetenschappelijke en praktijkkennis optimaal in te zetten, de onderlinge uitwisseling van kennis te bevorderen en nieuwe kennis te ontwikkelen voor de meest urgente en relevante klimaatvraagstukken, dragen we eraan bij dat iedereen de juiste puzzelstukken in handen krijgt om de nodige transities te versnellen.

Het KIN streeft ernaar dat klimaatverandering zo snel mogelijk wordt afgeremd (mitigatie), dat we de maatschappij helpen de benodigde aanpassingen te maken (adaptatie), en dat we bijdragen aan een rechtvaardige, mondiaal duurzame samenleving. De maatschappelijke transities die hiervoor nodig zijn, noemen we klimaattransities.

Lees meer over de missie en ambitie van het KIN in het KIN oprichtingsdocument en op de KIN website.

1.1.2 Transitie vraagt meer dan een oplossing

Klimaattransities vragen om veranderingen in onze manier van leven die nodig zijn om klimaatverandering tegen te gaan, en de samenleving weerbaar te maken tegen de gevolgen van een veranderend klimaat. Klimaattransities zijn complex en vragen om een systemische blik.

Systemische blik bij klimaattransities
Een systeem bestaat uit verschillende elementen die met elkaar verbonden zijn. Het zijn juist deze onderlinge verbindingen die bepalen hoe het systeem als geheel functioneert. In de maatschappij ontstaan rond specifieke functies vaste structuren, culturen en werkwijzen die samen een systeem vormen. Deze systemen hebben meestal een lange geschiedenis. De structuren, culturen en werkwijzen zijn vaak ontstaan vanuit historische behoeften, urgentie of ambities - zonder dat er destijds werd nagedacht over negatieve gevolgen voor het klimaat, de biodiversiteit of mondiale rechtvaardigheid. Wil je klimaatverandering daadwerkelijk adresseren, dan zijn fundamentele veranderingen nodig in hoe we denken, werken en organiseren.

Met een systemische blik bedoelen we een manier van observeren, onderzoeken en redeneren die een (maatschappelijk deel-) systeem als geheel in acht neemt met alle verschillende processen, omstandigheden en actoren die daarbij horen. Verschillende elementen binnen een systeem moeten namelijk veranderen om het systeem als geheel te laten veranderen.

De nodige klimaattransities gaan dus veel verder dan alleen technologische verbetering zoals efficiëntere energieopwekking. Ze vereisen dat ook ingesleten structuren, culturen en werkwijzen rondom bijvoorbeeld wetgeving, gedrag en financiën mee veranderen. Met afzonderlijke maatregelen zoals alleen technische oplossingen wordt veelal te weinig effect bereikt, waardoor de lange termijn klimaatdoelstellingen niet behaald worden. Sterker nog: ze kunnen indirect zelfs nieuwe problemen veroorzaken.

Systemen bestaan uit vele elementen met onderlinge dwarsverbanden en terugkoppelingen (feedbackloops). Dit maakt de dynamiek ervan onzeker en niet volledig stuurbaar. Hierdoor is het vaak niet direct duidelijk hoe je systeemverandering kunt bewerkstelligen of versnellen. Daarnaast houden mensen en organisaties van nature vast aan bestaande structuren, routines en gewoonten en kan noodzakelijke systeemverandering ingaan tegen de belangen van gevestigde structuren.

Kennis-in-Actie aanpak
Transities naar rechtvaardige duurzaamheid vereisen een fundamenteel andere manier van onderzoek doen. Vanuit haar missie en kernwaarden zet KIN daarom in op transdisciplinair onderzoek dat samen met de praktijk alternatieven verkent voor onrechtvaardige en niet-duurzame systemen. Rechtvaardigheid en duurzaamheid kennen geen eenduidige definities of oplossingen. Ze zijn contextafhankelijk, worden mede bepaald door de betrokkenen, en veranderen door voortschrijdend inzicht. Dit betekent dat er geen kant-en-klare recepten bestaan voor de gewenste transities.

De route naar systemische klimaattransities staat niet van tevoren vast - het is een proces van zoeken, leren en experimenteren. Transdisciplinair samenwerken[1] gericht op transities draait daarom vooral om de kwaliteit van het proces zelf. Het stelt hoge eisen aan de gedrevenheid, transparantie, maar ook reflexiviteit en bescheidenheid van alle betrokken partijen.

Dit vraagt om een vernieuwende aanpak die ruimte biedt voor het gezamenlijk identificeren van de gewenste richting van transities. Samenwerking tussen verschillende actoren is hierbij essentieel - denk aan onderzoekers uit verschillende disciplines en professionals van maatschappelijke organisaties of bedrijven die in de praktijk werken aan transities. Door te werken aan het onderzoeken, verkennen en versnellen van gewenste transities ontstaat nieuwe, relevante en bruikbare kennis.

Deze aanpak vereist het formuleren van daaraan gerelateerde onderzoekende vragen en het transparant financieren en ondersteunen van transitiegerichte onderzoeksprojecten. Hierbij hoort ook het waarderen van verschillende vormen van kennis, het definiëren van nieuwe rollen voor onderzoekers, en het faciliteren en financieren van zowel onderzoekers als maatschappelijke actoren. Het doel is verschillende perspectieven en expertises samen te brengen om nieuwe inzichten, kennis en acties te ontwikkelen vanuit samenwerken aan transities.

1.1.3 Rechtvaardige klimaattransities

Het KIN werkt aan het versnellen van transities naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige wereld op een rechtvaardige manier. Dat vraagt om een inclusief proces dat op gelijke wijze rekening houdt

[1] Met transdisciplinair samenwerken verstaat het KIN het samenwerken tussen tenminste verschillende actoren uit wetenschap, beleid, praktijk, en/of bedrijfsleven etc. Vaak is de samenwerking bovendien ook tussen verschillende inhoudelijke disciplines. Zie ook https://www.transdisciplinairwerken.nl/

met de belangen, behoeften, risico's, mogelijkheden, kansen en beperkingen van iedereen en alles — menselijk en niet-menselijk — met erkenning van het verleden, het heden en de toekomst.

Voor KIN is klimaatrechtvaardigheid een belangrijke voorwaarde. Met klimaatrechtvaardigheid bedoelt KIN het waarborgen van eerlijkheid bij het voorkomen, aanpakken en herstellen van de gevolgen van klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en ecologische ontwrichting. Dit is belangrijk omdat het gaat over 'zoveel mogelijk recht doen aan alle mensen, dieren en natuur' maar ook omdat de klimaattransities niet gaan lukken als deze niet rechtvaardig worden aangepakt door gebrek aan draagvlak bij de samenleving. Het doel is niet om een perfecte rechtvaardigheid te bereiken, maar om ongewenste ongelijkheden te verminderen en te voorkomen dat klimaattransities de kloof vergroot.

1.1.4 De vraag achter de vraag

KIN identificeert voortdurend urgente vraagstukken en transitieopgaven uit de praktijk. Vaak zit er veel meer achter deze vragen dan in eerste instantie verwacht. Om deze complexe transitieopgaven te kunnen duiden, faciliteerde het KIN voor het thema 'Collectief Waterbeheer Oost-Brabant' analyses met een systemische en rechtvaardigheidsblik. Hiervoor vonden transitiegesprekken en sessies plaats waarin experts uit wetenschap, praktijk, en beleid samen de praktijk en bestaande kennis analyseerden.

Zij hebben samen de oorspronkelijke vraag verder ontleed om tot de vragen achter de vraag te komen zodat heldere transitieopgaven geformuleerd kunnen worden. Dit soort analyse is gebaseerd op het stellen van de volgende vragen:

- Wat zijn de alternatieven wanneer verbeteren en innoveren niet meer volstaan?
- Welke niet-duurzame en onrechtvaardige elementen in het huidige systeem maken transitie noodzakelijk of onvermijdelijk?
- Wat houdt transitie tegen en de huidige situatie in stand?
- Welke gewenste alternatieven en onderzoeksvragen moeten worden onderzocht om de gewenste verandering dichterbij te brengen?

Tijdens dit proces werden koplopers, plekken en ideeën geïdentificeerd die al richting geven aan de gewenste situatie, evenals de barrières en hefbomen die er zijn. Dit leidde tot gerichte oplossingsrichtingen, onderzoekende vragen, en transitieleerdoelen die samen zijn gevat in een Kennis-in-Actie agenda (zie paragraaf 2.2). Deze agenda vormt de thematische afbakening voor deze subsidieoproep. Per subthema van deze agenda kunnen projectvoorstellen worden ingediend.

1.2 Beschikbaar budget

Het subsidieplafond voor deze subsidieoproep bedraagt in totaal € 725.000. Het beschikbare subsidieplafond per subthema is vastgelegd in de Kennis-in-Actie Agenda (zie hoofdstuk 2.2). Per voorstel kan maximaal € 50.000 worden aangevraagd.

1.3 Indieningsdeadline(s)

Bij het indienen van je voorstel in 'ISAAC', het online aanvraagsysteem van NWO-KIN, dien je ook online nog gegevens in te voeren. Begin daarom ten minste één dag vóór de deadline van deze subsidieoproep met het indienen van jouw voorstel. Voorstellen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen.

De deadline voor het indienen van voorstellen is **dinsdag 14 oktober 2025**, voor 14:00:00 CEST.

2 Doel

KIN wil via haar programma's kennis en wetenschap mobiliseren voor transities die Nederland klimaatneutraal en klimaatbestendig maken. Dit vereist fundamentele en duurzame maatschappelijke veranderingen die rechtvaardig zijn voor iedereen. Om dit te bereiken, is een nauwe samenwerking tussen wetenschap en praktijk essentieel, gericht op concrete kennis- en transitieopgaven.

Ondernemers, ondernemende burgers, creatieve professionals, actieonderzoekers en ondernemende ambtenaren spelen een cruciale rol. Deze pioniers experimenteren vaak al met gewenste alternatieven op kleine schaal en brengen veel ervaringskennis mee. Door hen te verbinden met onderzoekers ontstaan krachtige combinaties van praktijkkennis en wetenschappelijke methodes. De wetenschap kan bovendien helpen om transitiepraktijken te legitimeren en te onderbouwen.

Om transformatieve projecten sneller op te kunnen starten heeft KIN de Kennis-in-Actie subsidie ontwikkeld. Deze subsidie faciliteert en financiert zowel onderzoekers als maatschappelijke actoren die gezamenlijk werken aan rechtvaardige klimaattransities. Omdat bij dit soort complexe vraagstukken vooraf nog niet duidelijk is of interventies wel of niet werken en waarom, geeft de Kennis-in-Actie subsidie ruimte voor experimenteren met focus op actie: een cyclisch en lerend proces van uitproberen, onderzoeken en bijstellen.

Dit hoofdstuk beschrijft de verdere doelstelling van de subsidieoproep.

2.1 Doelstelling van de subsidie

De Kennis-in-Actie subsidie heeft als doel om de samenwerking tussen wetenschap en praktijk te stimuleren en gezamenlijk en onderzoekend stappen te zetten die rechtvaardige klimaattransities kunnen versnellen.

Het thematische kader hiervoor is vastgelegd in de bijbehorende Kennis-in-Actie agenda (zie paragraaf 2.2). Deze is in een eerder proces opgesteld door een diverse groep van experts en bevat een aantal gerichte oplossingsrichtingen, onderzoekende vragen en transitieleerdoelen, die binnen het thema “Collectief Waterbeheer Oost-Brabant” gewenste transitie(s) kunnen versnellen. In projecten binnen deze subsidie wordt kennis in co-creatie ontwikkeld, toegankelijk en bruikbaar gemaakt voor concrete kennis- en transitieopgaven. Dit proces is dynamisch en lerend, met ruimte voor het testen van oplossingsrichtingen en het bijstellen van oorspronkelijke plannen. Zo leren projectpartners gezamenlijk en creëren ze handelingsperspectief voor de betrokken partijen en daarbuiten.

2.2 Van analyse naar actie: Kennis-in-Actie Agenda

Deze subsidieoproep is thematisch ingericht. Dat betekent dat een voorstel moet passen binnen de Kennis-in-Actie agenda: Collectief Waterbeheer Oost-Brabant.

Transitie-interventies als onderzoeksmethode

Het KIN zet in op het ondersteunen van onderzoek in en voor de (transitie)praktijk. We leggen daarom de nadruk op actie: door dingen gericht te doen ontstaat impact en inzicht. 'Transitie-interventies' zijn transdisciplinaire of transformatieve onderzoeksprojecten waarin onderzoekende vragen worden gesteld door mensen die met elkaar een route proberen te vinden naar een fundamenteel betere, meer rechtvaardige of duurzame toekomst.

Het gaat dus niet om 'zomaar doen' maar om al-doende-leren en al-lerende-doen. Dit vereist een integrale analyse van persistente problemen en vastzittende systemen, een set aan leidende principes en waarden, onderbouwde hypothesen en leerdoelen ten aanzien van gewenste transitie, een transparante en solide methodologische aanpak en een plan voor het faciliteren van co-creatie en leren.

Een transitie-interventie kan van alles zijn: (trans)disciplinair, beeldend, ontwerpend, ondernemend of juist heel procesmatig, reflecterend of activistisch. Zolang het maar gaat om een bundeling van krachten uit praktijk en onderzoek, gericht op het verder brengen van gewenste transitie.

De Kennis-in-Actie agenda omvat diverse subthema's met uitdagingen en transitieleerdoelen en hier bijhorende onderzoekende vragen waarop voorstellen kunnen worden ingediend. In de agenda staat aangegeven hoeveel budget per subthema beschikbaar is. De in te dienen voorstellen gaan in op de onderzoekende vragen door bijvoorbeeld oplossingsrichtingen te testen, te experimenteren, systeembarrières en hefbomen te analyseren, en/of transformatieve interventies uit te werken. Voorstellen kunnen de in de agenda geformuleerde onderzoekende vragen als vertrekpunt nemen, of geheel eigen onderzoekende vragen en gerelateerde hypotheses en leerdoelen formuleren passend bij de subthema's. Het belangrijkste is dat ze de praktijk van de gewenste transitie in Oost-Brabant verder helpen en in dat proces kennis en inzicht ontwikkelen en ontsluiten.

2.2.1 Introductie Collectief Waterbeheer Oost-Brabant

De gevolgen van klimaatverandering worden steeds zichtbaarder, zeker op de zandgronden in Nederland. Langdurige droogte en extreme neerslag zorgen voor toenemende druk op het regionale watersysteem, met gevolgen voor landbouw, natuur, drinkwatervoorziening, wonen en industrie. Regio Oost-Brabant is bijzonder kwetsbaar voor waterproblematiek. De regio, met Den Bosch als grootstedelijk centrum, ontstond uit een moerasgebied en kenmerkt zich nog steeds door dalende bodem, beekdalen en drassige gronden met plasvorming. Met klimaatverandering nemen de risico's toe: bij extreme regenval kan Den Bosch overstromen, terwijl in droge periodes waterbeschikbaarheid een probleem wordt.

Het Nederlandse waterbeheer ontwikkelde zich na 1953 tot een systeem van technische controle en expertise, waarbij waterbeheerders volledig gemandateerd werden door de samenleving. Binnen het waterbeheer is het denken in vooral technische oplossingen dominant geworden: berekenen van risico's en het technisch beheren van infrastructuren om samenleven en economische activiteiten mogelijk te maken.

Dit is op termijn onhoudbaar: ons huidig landgebruik in combinatie met klimaatverandering leidt tot onvoorspelbare en oncontroleerbare risico's. Het huidig waterbeheer kan in sommige gevallen kwetsbaarheden zelf versterken. Terwijl in waterbeheer vooral naar nieuwe ruimtelijke en technische maatregelen en ingrepen vanuit controle wordt gekeken (bijvoorbeeld stroomopwaarts opvangen, grotere afvoercapaciteit, en buffers), is er maatschappelijk weinig urgentie om van koers te veranderen. De vraag is of er een meer fundamentele omslag nodig is, waarin niet alleen bewustzijn van waterproblematiek groeit, maar ook waarin hierop anticiperen een collectieve verantwoordelijkheid wordt. Verder zou de manier waarop we water *framen* moeten veranderen - niet als bedreiging of probleem, maar onderdeel van onze bestaanszekerheid.

We willen daarom met deze oproep en agenda onderzoeken wat "collectief waterbeheer" kan betekenen in Oost-Brabant, waarbij water en bodem sturend zijn. Hierbij gaat het zowel om wat er in en vanuit de samenleving gedaan kan worden om waterkwetsbaarheid te verminderen, als wat dat betekent voor de rol van de watersector.

Gewenste transitie

De transitie naar collectief waterbeheer biedt perspectief op een meer ecologische, regeneratieve en natuurlijke omgang met water in Oost-Brabant. In plaats van water beheersen voor economische doeleinden, nemen alle partijen hun verantwoordelijkheid in een omgang met het watersysteem dat natuurlijke veerkracht versterkt, herstelt en benut. Water wordt een integraal onderdeel van een gezonde en veilige leefomgeving waarin ook de variabiliteit van weer en water opgevangen kan worden zonder sociale of economische ontwrichting.

De realisatie is dat het huidige waterbeheer onduurzaam en onhoudbaar is. Op verschillende plekken zijn mensen die deze urgentie ervaren al in beweging. In de landbouw, infrastructuur, wijken en overheden werken mensen aan andere omgang met water vanuit ecologische principes én vanuit samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid. In Oost-Brabant zijn verschillende partijen al bezig met collectief waterbeheer, vaak omdat de urgentie hen dwingt tot meer verantwoordelijkheid en samenwerking. Zo zijn er experimenten met mini-waterschappen en zijn boeren aan de slag met ander peilbeheer. In de regio is een impuls nodig om van goede initiatieven naar een grotere transitiebeweging te komen.

2.2.2 Kennis-in-Actie Agenda Collectief Waterbeheer Oost-Brabant

Om van losse initiatieven naar een bredere transitiebeweging te komen, zijn concrete interventies nodig waarin samen met de praktijk wordt uitgeprobeerd hoe de transitie naar collectief waterbeheer kan worden versneld. Op basis van een transitieanalyse en Crutzen workshop van 2 juli 2025 zijn onderstaande thema's en vragen naar voren gekomen. In deze agenda verstaan we onder waterbeheer zowel waterveiligheid (bescherming tegen overstromingen) als waterbeschikbaarheid (omgaan met droogte en water vasthouden). Het gaat om alle aspecten van de omgang met water in de regio.

Van belemmeringen naar randvoorwaarden

Uit de analyse en Crutzen workshop blijkt dat er fundamentele belemmeringen zijn in de gewenste transitie naar collectief waterbeheer. Als die doorbroken kunnen worden, kunnen ze juist als randvoorwaarden voor gewenste transitie fungeren. In Oost-Brabant kwamen in de transitie-analyse de volgende belemmeringen nadrukkelijk naar voren:

- De complexiteit en inertie van governance structuren;
- Een gebrek aan bewustzijn in de samenleving;
- Het niet waarderen van de ecologische en sociale waarde van water;
- Gebrek aan ondersteuning, erkenning en opschaling van lokale initiatieven;
- Ontbreken van prikkels voor bedrijven om waterbewust te ondernemen.

Deze barrières zijn vertaald in zes subthema’s met uitdagingen, oplossingsrichtingen, leerdoelen en onderzoekende vragen die gericht zijn op de gewenste transitie.

Aanvragers kunnen voorstellen van maximaal €50.000 indienen voor één van de zes subthema's. Voor de drie inhoudelijke subthema's is het maximum budget €200.000 per subthema. Voor de drie integratieve subthema's is gezamenlijk €125.000 beschikbaar. Deze integratieve voorstellen moeten in onderlinge afstemming worden ontwikkeld.

A. Inhoudelijke vraagstukken en leerdoelen (Beschikbaar deel-budget €600.000)

Subthema 1. Cultuur: anders waarderen van water (Beschikbaar budget subthema €200.000)
Het watersysteem wordt nu vooral beheerd vanuit economisch nut, terwijl de negatieve impact op het sociale en natuurlijke systeem nauwelijks wordt meegewogen. Drinkwater is extreem goedkoop en waterveiligheid wordt als vanzelfsprekend beschouwd. Deze instrumentele benadering heeft geleid tot een vervreemding van water als natuurlijk systeem. Onze relatie met water, de erkenning van de natuurlijke waarde en het eerlijk economisch omgaan met kosten en baten van watergebruik vormt daarom een centrale barrière in de transitie.

De uitdaging is om een andere waardering van water te ontwikkelen die leidt tot herstel van ecologische en sociale veerkracht door sociale bewustwording en betrokkenheid. Dit vraagt om een fundamentele cultuurverandering waarin water niet langer alleen als grondstof wordt gezien, maar ook als levend systeem dat zorg en respect verdient.

Het leerdoel is om te begrijpen hoe cultuurverandering kan bijdragen aan de transitie naar collectief waterbeheer en welke interventies deze omslag kunnen versnellen.

Onderzoekende vragen
- Wat is ‘de waarde’ van water en welk wereldbeeld ligt hieraan ten grondslag?
- Hoe kan de waarde van water zichtbaar worden, zodat het maatschappelijk meer herkend en erkend wordt?
- Hoe kunnen mensen (in de regio) door herstel van de relatie met natuur en water tot ander gedrag komen?
- Wat is de rol van scholen en onderwijs in het herstellen van de relatie met natuur en water?
- Hoe waarderen we water zodat het leidend wordt in besluitvorming?
- Hoe stemmen we besluitvorming in lokale bedrijven, overheden en maatschappelijke partijen af op de gedeelde waarden van water die leven in de samenleving?
- Wat zijn de dominante verhalen die mensen vertellen over water, en welke alternatieve verhalen zijn nodig om collectief waterbeheer vanzelfsprekend te maken?
- Hoe kunnen we regeneratieve en collectieve frames gebruiken om een economisch toekomstperspectief voor de landbouw, woningbouw en het waterbeheer te ontwikkelen?

Subthema 2. Structuur: anders organiseren van water (Beschikbaar budget subthema €200.000)
De verantwoordelijkheid voor waterbeheer, met name op het gebied van waterveiligheid, ligt nu bij overheden, waarbij waterschappen een centrale rol hebben. Dit heeft geleid tot een omgeving waarin beleidsvorming in kleine stappen, consensus en technische maatregelen leidend zijn. De samenleving heeft weliswaar inspraak en kan via verkiezingen invloed uitoefenen, maar heeft in de praktijk weinig directe invloed op en betrokkenheid bij het waterbeheer. Deze afstand tussen inwoners en waterbeheerders kan de ontwikkeling van collectieve verantwoordelijkheid belemmeren.

De uitdaging is om andere vormen van governance en samenwerking te ontwikkelen, waarbij collectief eigenaarschap, zelforganisatie en andere vormen van besluitvorming ruimte bieden voor een ander soort oplossingen en sociale innovatie. Dit vraagt om een herdefiniëring van de rol van overheden en waterschappen, waarbij zij meer faciliteren dan bepalen.

Het leerdoel is om beter inzicht te krijgen in de governance structuur van collectief waterbeheer en de veranderende rol van het waterschap hierin, inclusief de wijze waarop inwoners en andere actoren meer eigenaarschap kunnen krijgen.

Onderzoekende vragen:

- Welke governance-structuren kunnen collectief waterbeheer tot de standaard werkwijze maken?
- Hoe kunnen overheden (provincie Brabant, waterschappen Aa en Maas en Dommel, gemeenten) een responsieve rol innemen en ruimte voor sociaal ondernemerschap bieden?
- Welke machtsverhoudingen en belangenconflicten spelen een rol in de transitie naar collectief waterbeheer?
- Welke onderbelichte mogelijkheden bieden huidige beleidsmandaten al die een transitie naar collectief waterbeheer faciliteren of versnellen?
- Hoe kunnen lokale initiatieven zich ontwikkelen tot duurzame organisatievormen en minder afhankelijk van vrijwilligers worden?
- Hoe ontsnappen we aan een context waarin eeuwigdurende vergunningen en hoge grondprijzen verandering frustreren?
- Hoe kan in de regio al proactief worden ingezet op transformatie in afwachting van toekomstige omslagen in beleid of klimaat?
- Hoe kan de rol- en betrokkenheid van burgers bij besluitvorming en waterbeheer worden aangepast?
- Hoe kunnen juridische en institutionele regels en procedures meer ruimte gaan bieden voor collectief waterbeheer?

Subthema 3. Werkwijzen: anders omgaan met water (Beschikbaar budget subthema €200.000)
In de dagelijkse praktijk van organisaties, bedrijven en burgers heeft water geen eerste prioriteit, deels omdat de zorg voor water elders ligt. Dit leidt vaak tot een gebrek aan betrokkenheid en verantwoordelijkheid in de alledaagse omgang met water. Boeren, bouwers, verzekeraars en burgers nemen beslissingen zonder dat water een sturende rol speelt in hun afwegingen. Deze fragmentatie van verantwoordelijkheid vormt een belangrijke barrière voor collectief waterbeheer.

De uitdaging is om gedragsverandering op grote schaal te realiseren waarbij verschillende actoren water centraal stellen in hun werkwijze en beleid. Dit betekent dat boeren hun bedrijfsvoering aanpassen, burgers hun watergebruik anders organiseren en banken, verzekeraars en bouwers water een meer sturende rol geven in hun projecten en besluitvorming. Het gaat om een fundamentele verschuiving waarin water niet langer een externe factor is, maar een integraal onderdeel van alle activiteiten.

Het leerdoel is om beter grip te krijgen op de wijze waarop gedragsverandering rond collectief waterbeheer plaatsvindt en hoe deze gestimuleerd kan worden, zowel op individueel als op organisatieniveau.

Onderzoekende vragen:

- Hoe kunnen we (bestaande) maatschappelijke en economische activiteiten in de regio zo inrichten dat het natuurlijk watersysteem wordt ondersteund en kan herstellen?
- Hoe kunnen we met ontwerpkracht de transitie(praktijken) van collectief en regeneratief waterbeheer aantrekkelijk maken op de korte termijn en voor verschillende groepen?
- Hoe brengen we de visie van collectief en natuurlijk omgaan met water tot leven op een creatieve manier in de dagelijkse praktijk en leefomgeving?
- Hoe kan er een ander verhaal en taal over watergebruik ontstaan en kan dit ander gedrag stimuleren en vice versa?
- Wat kunnen burgers doen om collectief waterbeheer vorm te geven en maatschappelijke veerkracht te vergroten?

B. Integratie en verspreiding (Beschikbaar deel-budget €125.000)

De context van Oost-Brabant is uniek en bijzonder, maar staat tegelijk ook symbool voor wat op veel plekken in Nederland speelt. De onderzoekende vragen zijn zo geformuleerd dat ze door lokaal aan de slag te gaan ook inzicht geven in meer generieke uitdagingen, barrières en randvoorwaarden in de transitie naar collectief waterbeheer die overal spelen.

Van losse initiatieven naar een samenhangend en actiegericht programma

Een succesvol Kennis-in-Actie programma vraagt om meer dan alleen de inhoudelijke interventies en hierin gegenereerde kennis. Om van individuele projecten tot echte impact te komen, moeten de drie inhoudelijke subthema's met elkaar verbonden worden. Daarom zoeken we naar drie complementaire 'integratieve' interventies die zorgen voor samenhang tussen alle projecten binnen deze agenda en tot bredere handelingsgerichtheid. Deze integratieve subthema's vormen de ruggengraat van dit programma. Ze zorgen ervoor dat kennis wordt gedeeld, gekoppeld aan (lopende) initiatieven, praktijken zichtbaar worden en samenwerking ontstaat tussen projecten van alle inhoudelijke subthema's. Zo vormen alle projecten één samenhangend programma waarin ze elkaar kunnen versterken en gezamenlijk de transitie naar collectief waterbeheer in Oost-Brabant (en daarbuiten) kunnen bevorderen.

We zoeken daarom drie complementaire voorstellen waarin integratie-interventies uitgewerkt worden en toegepast worden op alle projecten die binnen deze Kennis-in-Actie subsidie worden toegewezen en die zich richten op integratie, implementatie en verspreiding van de kennis en interventies die binnen deze subsidieoproep worden ontwikkeld. Omdat tijdens het schrijven en indienen van een voorstel op deze integratieve subthema's nog niet bekend is welke voorstellen op de inhoudelijke subthema's toegekend worden, verwachten we een flexibele aanpak, die anticipeert op en zich aanpast aan de uiteindelijke voorstellen.

Voor het geheel van deze drie voorstellen is in totaal 125k€ beschikbaar (met een maximum van 50k€ per voorstel). Let op! Deze interventies moeten in nauwe samenwerking en afstemming worden ontwikkeld om optimale samenhang te realiseren, hoewel elk voorstel apart wordt beoordeeld.

Subthema 4: Wetenschappelijke integratie en verspreiding

Een belangrijke barrière in transities is de ineffectieve kennisuitwisseling tussen wetenschap en praktijk. Wetenschappelijke kennis wordt vaak niet vertaald naar concrete acties, terwijl praktijkkennis zelden de wetenschap bereikt. Deze kloof vertraagt maatschappelijke veranderingen, waardoor duurzame oplossingen en gezamenlijke doelen niet optimaal worden bereikt.

Het leerdoel is om een aanpak te ontwikkelen die praktijkkennis verwetenschappelijkt, vastlegt en via wetenschappelijke kanalen verspreidt, waarbij bruggen worden gecreëerd tussen onderzoek en praktijk en beide werelden elkaar versterken. De aanname is dat dit de transitie naar collectief waterbeheer versnelt.

Onderzoekende vraag: Hoe borgen en ondersteunen we kennisintegratie tussen wetenschap en praktijk enerzijds en de waardecreatie en verspreiding van de uit de interventies gegenereerde kennis anderzijds?

Subthema 5. Maatschappelijke integratie en verspreiding

Een belangrijk probleem in de transitie naar collectief waterbeheer is de onzichtbaarheid van veel lokale transitiepraktijken, die daarom vaak weinig tastbare impact lijken te hebben. Dit wordt verergerd door een gebrek aan verbinding met het thema water bij maatschappelijke partijen, wat voortkomt uit onvoldoende kennis, lage zichtbaarheid en een ontbrekend gevoel van urgentie.

Het leerdoel is om door middel van ontwerp, kunst en creativiteit uitwisseling, verbinding en co-creatie te bevorderen, zodat gedragsverandering en cultuuromslag ondersteund wordt. Hierbij worden kennis en ervaringen voelbaar en beleefbaar gemaakt voor verschillende publieken.

Onderzoekende vraag: Hoe maken we de kennis, inzichten en ervaringen die ontstaan in dit programma voelbaar, zichtbaar, beleefbaar of anderszins tastbaar voor verschillende publieken op een creatieve en inspirerende wijze?

Subthema 6. Organisatorische integratie en verbinding
Veel praktijken lopen vast op bureaucratische barrières en verouderde regelgeving. Koplopers worden vaak overvraagd, terwijl onderzoekers niet altijd snel en praktijkondersteunend kunnen werken. Bovendien leiden bijeenkomsten vaak tot een uitwisseling van posities in plaats van tot actiegerichte oplossingen, wat de voortgang van effectief waterbeheer vertraagt.

Het leerdoel is om voor de betrokken aanvragers een efficiënte en inspirerende organisatiestructuur te ontwikkelen die de inhoudelijke ambities van de agenda ondersteunt en duidelijke meerwaarde biedt voor de praktijk. Daarnaast moeten slimme verbindingen worden gecreëerd met relevante lopende regionale en nationale programma's en belangrijke actoren.

Onderzoekende vraag: Hoe organiseren en ondersteunen we samenwerking, uitwisseling en organisatie van een portfolio aan transitie-interventies binnen deze agenda en daarbuiten zodat er voor onderlinge uitwisseling, versterking en verbinding wordt gezorgd op een efficiënte en transparante wijze?

3 Voorwaarden voor aanvragers

Dit hoofdstuk bevat de voorwaarden die gelden voor het subsidievoorstel. Eerst wordt beschreven wat je kunt aanvragen (paragraaf 3.1) en door wie de subsidie aangevraagd kan worden (paragraaf 3.2) Vervolgens vind je de voorwaarden voor het opstellen en indienen van het voorstel (paragrafen 3.3 en 3.4) en specifieke subsidievoorwaarden (paragraaf 3.5).

3.1 Wat kan aangevraagd worden

Per project is maximaal € 50.000 subsidie aan te vragen. Dit bedrag wordt eenmalig als lumpsum uitbetaald. De gewenste looptijd van het voorgestelde project is negen maanden. Uitzonderingen hierop moeten voldoende onderbouwd worden. Het project dient binnen drie maanden na toewijzing van de subsidie te beginnen.

De financiering is bedoeld voor onderzoekers en praktijkpartners die in co-creatie een mogelijke oplossingsrichting willen verkennen op basis van de in de Kennis-in-Actie agenda gedefinieerde subthema's (zie paragraaf 2.2). Het KIN verwelkomt creatieve en niet-traditionele activiteiten die bijdragen aan het doel van de subsidieoproep en moedigen betrokkenheid van professionals uit de creatieve sector aan. Het KIN kan aanvragers ondersteunen bij het contact leggen met professionals uit de creatieve sector. De personen die een actieve rol hebben bij de uitvoering van het project moeten bij het indienen van een voorstel een commitment letter afgeven waarin zij hun tijdsinvestering toezeggen en, indien van toepassing, de steun van hun directe leidinggevende (zie paragraaf 3.3, beschikbaar op de financieringspagina van deze subsidieoproep). Het aanstellen van nieuw wetenschappelijk personeel is niet mogelijk voor de uitvoering van het project, met uitzondering van studentassistenten. De projectpartners kunnen kosten aanvragen voor hun eigen salaris (zie de toelichting hieronder), materieel, tijdelijke inhuur van experts en andere project-gerelateerde activiteiten.

Voorbeelden van activiteiten waar de subsidie aan besteed kan worden:
- Het testen van oplossingsrichtingen en ontwikkelen van nieuwe kennis;
- Het toegankelijk en bruikbaar maken van bestaande kennis;
- Het wetenschappelijk onderbouwen van bestaande en gewenste werkwijzen;
- Het in een pilotsetting uitproberen van een specifieke ingreep, regeling, of juridische maatregel op de bijdrage tot transitie/gedragsverandering;
- Het opzetten van een nieuw initiatief;
- Het ontwikkelen van interventies gericht op handelingsperspectief;
- Het ontwikkelen van communicatiematerialen en kennisbenuttingsactiviteiten zoals platforms, best practices, tentoonstellingen, een publieke dialoog, etc.;
- Het organiseren van interviews, focusgroepen en expertsessies;
- Het ontwikkelen en/of volgen van workshops/cursussen/trainingen;
- Het experimenteren met verschillende vormen van onderzoek doen;
- Het werken aan onderlinge verbinding en transitievaardigheden met de transdisciplinaire groep betrokkenen;
- Het verbeelden of bouwen van een artistieke interventie.

Inzet van personeel
Voor personeel dat een bijdrage levert aan het ontwikkelen van het project, kan subsidie voor de loonkosten worden aangevraagd. De tarieven worden bepaald aan de hand van de Handleiding Overheidstarieven (HOT), tabel 2 gemiddelde totale loonkosten per salarisschaal, kolom 'Uurtarief productieve uren, excl. btw'. De salarisschaal van de aangevraagde functie bepaalt het tarief uit de HOT-tabel. Daarnaast wordt bij de berekening van het uurtarief uitgegaan van een standaard productief aantal uur van 1.355 per jaar.

In het project kunnen studenten worden ingezet. Indien de studenten bijdragen als onderdeel van hun curriculum, geldt het tarief volgens de gebruikelijke stagevergoeding van de universiteit of hogeschool. Indien de studenten als bijbaan naast hun studie als student-assistent bijdragen, geldt het tarief volgens HOT-tabel 2 schaal 1.

Waarvoor kan géén financiering worden aangevraagd?
- Het aanstellen van een nieuw wetenschappelijk personeel (m.u.v. studentassistenten);
- Basisvoorzieningen binnen de instelling (bijvoorbeeld laptop, kantoormeubilair etc.);
- Onderhouds- en verzekeringskosten.

3.2 Wie kan aanvragen

3.2.1 Projectpartners

In deze subsidieoproep staat de samenwerking tussen wetenschap en praktijk centraal. De aanvragers moeten bestaan uit minimaal één kennisinstelling (Ad 1) en minimaal één maatschappelijke organisatie (Ad 2). Zij dienen gezamenlijk een voorstel in. Medewerkers van kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden kunnen een voorstel indienen. Alle projectpartners hebben een actieve rol bij de uitvoering van het project en committeren zich aan de beloofde tijdsbesteding zoals beschreven in het voorstel en een de commitment letter.

Ad 1 - Kennisinstellingen
Onder kennisinstellingen vallen:
- universiteiten en hogescholen zoals bedoeld in artikel 1.8 lid 1 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de universiteiten genoemd in de Beleidsregel Universiteiten in het Koninkrijk der Nederlanden;
- universitair medische centra, waarmee wordt bedoeld de academische ziekenhuizen zoals bedoeld in artikel 1.13 lid 1 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- KNAW- en NWO-instituten;
- het Nederlands Kanker Instituut;
- het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek te Nijmegen;
- NCB Naturalis;
- Advanced Research Centre for NanoLithography (ARCNL);
- Prinses Máxima Centrum;
- Biomedical Primate Research Centre (BPRC);
- CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek);
- Deltares (TO2);
- IHE Delft Institute for Water Education;
- IMEC-NL;
- Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV);
- KNMI;
- Marin (TO2);
- NIVEL;
- NLDA - Nederlandse Defensie Academie;
- NLR (TO2);
- RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu);
- Stichting Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS Institute);
- Stichting Wageningen Research (TO2);
- TNO (TO2);
- Trimbos instituut;
- Waag Futurelab.

Om als aanvullende kennisinstelling in aanmerking te komen, zijn er twee opties:

Optie 1: Aanvullende kennisinstelling met toets en zonder de-minimis verklaring:
Aanvullende kennisinstellingen die cumulatief voldoen aan de volgende eisen (toetsing) kunnen als projectpartner kennisinstelling deelnemen zonder een de-minimisverklaring in te vullen:

- is gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden;
- is een stichting, vereniging, publiekrechtelijke- of privaatrechtelijke rechtspersoon;
- houdt zich in de hoofdzaak bezig met het op onafhankelijke wijze verrichten van fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek of experimentele ontwikkeling of met het breed verspreiden van de resultaten van die activiteiten door middel van onderwijs, publicaties of kennisoverdracht;
- kan verklaren dat de organisatie een gescheiden boekhouding voert ten aanzien van economische/niet-economische activiteiten en dat ondernemingen met een beslissende invloed op de organisatie geen preferente toegang krijgen tot de onderzoeksresultaten van de organisatie.

Let op: Voorafgaand aan het indienen van een voorstel wordt door NWO-KIN aan de hand van bovengenoemde voorwaarden getoetst of een organisatie aan artikel 1.1, lid 4, van de NWO Subsidieregeling 2024 voldoet en dus als projectpartner kennisinstelling in deze subsidieoproep mag deelnemen. NWO-KIN voert deze toets mede uit om te controleren of er geen sprake is van het verlenen van verboden staatssteun.

De organisatie van de beoogde projectpartner kennisinstelling levert ten behoeve van deze toetsing uiterlijk 15 werkdagen voor de deadline van indiening per e-mail aan programmas@hetkin.nl (dus uiterlijk **23 september 2025 voor 14:00:00 CEST**) de volgende documenten aan:

- een recent uittreksel van de kamer van koophandel;
- de oprichtingsakte en/of actuele statuten;
- de laatst beschikbare jaarrekening voorzien van een controleverklaring[2];
- de ingevulde ‘Verklaring Onderzoeksorganisatie’, beschikbaar op de financieringspagina van deze subsidieoproep.

Het is toegestaan om andere relevante documentatie toe te voegen. Ook kan NWO-KIN om aanvullende informatie vragen als bovenstaande documenten niet voldoende uitsluitsel bieden om te bepalen of de organisatie mag optreden als projectpartner kennisinstelling.

Als de organisatie van de beoogde projectpartner kennisinstelling binnen een ander NWO programma is getoetst aan deze voorwaarden en niet in de boven genoemde lijst staat, neem dan tijdig voor de deadline contact op met NWO-KIN via het bovengenoemde e-mailadres om af te stemmen of deze organisatie opnieuw moet worden getoetst.

Indien de organisatie van de beoogde projectpartner de voor de toets op de voorwaarden benodigde stukken niet op tijd aanlevert, kan NWO-KIN de betreffende organisatie niet als projectpartner kennisinstelling accepteren. Deze organisatie kan als projectpartner ‘maatschappelijke organisatie’ of via optie 2 deelnemen mits een de-minimisverklaring (zie paragraaf 3.5) wordt ingevuld en ingediend.

[2] Organisaties die niet wettelijk verplicht zijn hun jaarrekening te laten controleren, hoeven een dergelijke controleverklaring niet aan te leveren. Zij moeten daarbij wel kunnen aantonen dat deze wettelijke verplichting niet van toepassing is op de betreffende organisatie.

Optie 2: Aanvullende kennisinstelling zonder toets en met de-minimis verklaring:
Aanvullende kennisinstellingen kunnen ervoor kiezen om in plaats van de toetsing zoals boven beschreven, de 'Verklaring aanvullende kennisinstelling zonder toets' en een de-minimisverklaring in te vullen om als projectpartner kennisinstelling deel te nemen, meer informatie over de de-minimis staat in paragraaf 3.5.

Ad 2 Maatschappelijke organisaties
Onder maatschappelijke organisatie verstaat het KIN ondernemingen en overige publieke en private organisaties (hierna: maatschappelijke organisaties) anders dan de kennisinstellingen en criteria genoemd onder Ad. 1 Kennisinstellingen.

Let op: Maatschappelijke organisaties die als projectpartner deelnemen, dienen een de-minimisverklaring in te vullen, meer informatie hierover staat in paragraaf 3.5.

3.2.2 Hoofdaanvrager

Een van de projectpartners treedt op als hoofdaanvrager en dient het voorstel in via ISAAC, het elektronische indiensysteem van NWO-KIN. Tijdens het beoordelingsproces communiceert KIN met de hoofdaanvrager. De organisatie van de hoofdaanvrager is hoofdbegunstigde en wordt penvoerder die het budget volgens de begroting aan andere projectpartners verdeelt.

Let op: In de rol als hoofdaanvrager mogen er maximaal twee voorstellen ingediend worden. In het geval dat een projectpartner twee voorstellen indient als hoofdaanvrager, moet duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de twee voorstellen in het vrijmaken van uren en de tijdsbesteding via de *letter of commitment*. De twee voorstellen worden separaat ingediend en onafhankelijk van elkaar beoordeeld.

3.2.3 Samenwerkingspartner

Overige organisaties die in deels bijdragen aan de samenwerking kunnen optreden als samenwerkingspartners. Let op: voor personeel van organisaties die als samenwerkingspartner deelnemen kan geen subsidie voor salariskosten als projectpartner worden aangevraagd. Wel is het mogelijk kosten te vergoeden door deze organisaties als derden in te huren via materiaalkosten.

3.3 Het opstellen en indienen van het voorstel

Het KIN is onderdeel van NWO en maakt gebruik van de NWO infrastructuur.
Het opstellen van je voorstel bestaat uit de volgende stappen:
- download het aanvraagformulier vanuit het online aanvraagsysteem ISAAC of vanaf de website van NWO (op de website van het betreffende financieringsinstrument);
- vul het aanvraagformulier in;
- sla het formulier op als pdf en dien het met de verplichte bijlage(n) in ISAAC in;
- vul de online in ISAAC gevraagde gegevens in.

Verplichte bijlage(n) beschikbaar op de financieringspagina van deze subsidieoproep:
- begroting;
- *letter of commitment* per projectpartner;
- de-minimis verklaringen voor maatschappelijke organisaties en aanvullende kennisinstellingen die zonder de toetsing deelnemen als projectpartner kennisinstelling (verplicht indien van toepassing);
- verklaring aanvullende kennisinstelling zonder toetsing (verplicht indien van toepassing);

De bijlagen dienen volgens het door KIN aangeboden template opgesteld te worden. Bijlagen dienen los van het voorstel in ISAAC geüpload te worden. Alle bijlagen, met uitzondering van de begroting, dienen als pdf-bestand (zonder beveiliging) te worden ingediend. De begroting moet als Excel-bestand worden ingediend in ISAAC. Andere bijlagen dan hierboven vermelde bijlagen zijn niet toegestaan.

Het is verplicht je voorstel in het Nederlands of Engels op te stellen.

Indienen via ISAAC
Het indienen van een voorstel kan alleen via het online aanvraagsysteem ISAAC. Voorstellen die niet via ISAAC zijn ingediend, worden niet in behandeling genomen.

Je bent als hoofdaanvrager verplicht een voorstel via het eigen persoonlijke ISAAC-account in te dienen.

Het is belangrijk om tijdig te beginnen met het voorstel indienen in ISAAC:
- indien je nog geen ISAAC-account hebt, dient deze op tijd te worden aangemaakt om eventuele aanmeldproblemen te voorkomen;
- nieuwe organisaties moeten eventueel nog toegevoegd worden aan ISAAC;
- je moet ook online nog gegevens invoeren.

Voorstellen die na de deadline worden ingediend, neemt KIN niet in behandeling.
Voor vragen van technische aard verzoeken wij je contact op te nemen met de ISAAC-helpdesk, zie contact (hoofdstuk 6).

Werkt een projectpartner bij een organisatie die niet is opgenomen in de database van ISAAC? Je kan dit dan melden via relatiebeheer@nwo.nl zodat de organisatie kan worden toegevoegd. Hier zijn enige dagen voor nodig. Daarom is het van belang dit minimaal 15 werkdagen voor de deadline te melden (dus uiterlijk **23 september voor 14:00:00 CEST**).

KIN gaat ervan uit dat de aanvrager de organisatie waar zij/hij werkzaam is heeft geïnformeerd over het indienen van het voorstel en dat de organisatie de subsidievoorwaarden van deze subsidieoproep aanvaardt.

3.4 Indieningsvoorwaarden

3.4.1 Formele voorwaarden voor indiening

KIN toetst het voorstel op alle in deze subsidieoproep gestelde voorwaarden, inclusief onderstaande voorwaarden. Alleen als het voorstel aan deze voorwaarden voldoet, wordt deze toegelaten tot de beoordelingsprocedure. Je wordt gevraagd om na indiening van een voorstel beschikbaar te zijn om eventuele administratieve correcties door te voeren en zo (alsnog) te voldoen aan de voorwaarden voor indiening.
Deze voorwaarden zijn:
- de projectpartners voldoen aan de in paragraaf 3.2 gestelde voorwaarden;
- het voorstel is ingediend via het ISAAC-account van de hoofdaanvrager;
- het voorstel is ontvangen voor de gestelde deadline;
- het voorstel is in het Nederlands of Engels opgesteld;
- de begroting in het voorstel is volgens de voorwaarden van deze subsidieoproep opgesteld (gebruikmakend van het beschikbaar gestelde format);
- Alle vereiste bijlagen zijn, na eventueel verzoek tot aanvulling of wijziging, compleet en volgens de instructies ingevuld en conform de voorwaarden van deze subsidieoproep opgesteld en ingediend.

3.5 Subsidievoorwaarden

Op alle voorstellen zijn de paragrafen 1.2 (Begunstigden), 2.1 (Algemene principes en specifieke selectiecriteria), 2.3 (Besluit en bezwaar), 3.1 (Algemene verplichtingen), 3.2 (Start van het project), en 4 (Publicatie en kennisbenutting), en artikel 3.3.1, lid 1, aanhef a, (Rapportage) van de NWO Subsidieregeling 2024 van toepassing, tenzij daarvan expliciet wordt afgeweken in deze subsidieoproep.

De-minimisverordening

Onder deze subsidieoproep wordt subsidie verstrekt op grond van de de-minimisverordening (Verordening (EU) nr. 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun). Op grond van de de-minimisverordening kan een maatschappelijke organisatie of aanvullende kennisinstelling zonder toetsing (zie paragraaf 3.2.1) gedurende drie belastingjaren maximaal € 300.000 aan overheidssteun ontvangen zonder dat dit ongeoorloofde staatssteun oplevert. Alle maatschappelijke organisaties en aanvullende kennisinstelling zonder toetsing die optreden als projectpartners dienen met een verklaring de-minimissteun aan te tonen dat de de-minimisdrempel uit de de-minimisverordening niet wordt overschreden. Indien een maatschappelijke organisatie of aanvullende kennisinstelling zonder toetsing constateert dat met de subsidie van KIN de de-minimisgrens zal worden overschreden, kan deze maatschappelijke organisatie of aanvullende kennisinstelling zonder toetsing geen voorstel indienen als projectpartner bij KIN. De Verklaring de-minimissteun maakt onderdeel uit van het subsidievoorstel.

Aanvullende voorwaarden

Verder moeten voorstellen - inden van toepassing - rekening houden met:

- Naleving Nationale leidraad kennisveiligheid: Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om na te gaan of het project in lijn is en blijft met de Leidraad. Met het indienen van het voorstel committeert de aanvrager zich aan de overwegingen in deze Leidraad. Meer informatie: Home | Loket Kennisveiligheid.
- Wetenschappelijke integriteit: Het project dat NWO-KIN financiert moet uitgevoerd worden in overeenstemming met de nationaal en internationaal aanvaarde normen van wetenschappelijk handelen zoals neergelegd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit. Met het indienen van het voorstel committeert de aanvrager zich aan deze code. Meer informatie: Wetenschappelijke integriteit | NWO
- Datamanagement: Resultaten van wetenschappelijk onderzoek moeten kunnen worden gerepliceerd, geverifieerd en gefalsifieerd. In het digitale tijdperk betekent dit dat behalve publicaties ook onderzoeksdata zo veel mogelijk vrij toegankelijk moeten zijn. KIN verwacht dat de onderzoeksdata die voortkomen uit projecten die door KIN zijn gefinancierd zo veel mogelijk vrij beschikbaar komen voor hergebruik door andere onderzoekers. KIN hanteert daarbij het principe: “zo open als mogelijk, beschermd indien nodig”.
- Open Science: Alle vormen van output als gevolg van deze subsidie moeten open toegankelijk zijn, en worden bij voorkeur ook gepubliceerd op de KIN website of andere publiek toegankelijke kennisportalen. Voor een nadere toelichting op het Open Access beleid van NWO-KIN zie: Open Science | NWO.
- Ethische verklaring of Vergunning: Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om na te gaan of voor de uitvoering van het voorgestelde project een ethische verklaring of vergunning noodzakelijk is.

4 Beoordelingsprocedure

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de beoordelingsprocedure verloopt (paragraaf 4.1) en op welke criteria het voorstel wordt getoetst (paragraaf 4.2).

Voor alle bij de beoordeling en/of besluitvorming betrokken personen en betrokken KIN-medewerkers is de NWO Code Persoonlijke Belangen van toepassing (Code persoonlijke belangen | NWO).

NWO en KIN streven naar een inclusieve cultuur, waarin geen plaats is voor bewuste of onbewuste barrières vanwege culturele, etnische of religieuze achtergrond, gender, seksuele oriëntatie, gezondheid of leeftijd (Diversiteit en inclusie | NWO). KIN stimuleert leden van een beoordelingscommissie/jury actief om zich bewust te worden van impliciete associaties en te proberen deze te minimaliseren. KIN voorziet hen van informatie over concrete manieren om de beoordeling van een voorstel te verbeteren.

4.1 Procedure

De aanvraagprocedure bestaat uit de volgende stappen:
- indiening van het voorstel;
- in behandeling nemen van het voorstel;
- preadvisering beoordelingscommissie;
- vergadering van de beoordelingscommissie;
- selectie (indien van toepassing);
- besluitvorming.

Voor deze subsidieoproep wordt een externe, onafhankelijke beoordelingscommissies ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers uit de wetenschap en de praktijk met een brede expertise op het onderwerp en bijbehorende transities. De taak van de beoordelingscommissie is om de ingediende voorstellen en de daarop betrekking hebbende stukken op eigen merites te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria beschreven in deze subsidieoproep.

Vanwege de in de beoordelingscommissie aanwezige expertise en de geringe omvang van de subsidie, heeft KIN besloten om bij de beoordeling van de voorstellen gebruik te maken van de mogelijkheid gegeven in artikel 2.2.4, lid 2, van de NWO Subsidieregeling 2024, om de beoordelingsprocedure uit te voeren zonder referenten in te schakelen.

4.1.1 Indiening van een voorstel

Voor indiening van het voorstel is een standaardformulier beschikbaar op de financieringspagina van deze subsidieoproep op de NWO website. In je voorstel moet je je houden aan de vragen die in dit formulier staan en aan de werkwijze die in de toelichting staat. Ook moet je je houden aan de voorwaarden voor het maximale aantal woorden en pagina’s.

Het volledig ingevulde aanvraagformulier moet voor de deadline via ISAAC zijn ontvangen (zie paragraaf 1.3). Na dit tijdstip worden voorstellen niet meer in behandeling genomen. De hoofdaanvrager ontvangt na indiening van het voorstel een ontvangstbevestiging.

4.1.2 In behandeling nemen van het voorstel

Zo snel mogelijk nadat je jouw voorstel hebt ingediend, hoor je of KIN jouw voorstel in behandeling neemt. KIN bepaalt dit aan de hand van een aantal administratief-technische criteria (zie de formele voorwaarden voor indiening, paragraaf 3.4.1). Alleen als het voorstel hieraan voldoet, kan KIN deze in behandeling nemen.

Houdt er rekening mee dat KIN je binnen twee weken na de indieningsdeadline kan benaderen om eventuele administratieve correcties door te voeren om (alsnog) te voldoen aan de voorwaarden voor indiening. Je krijgt één keer de gelegenheid om de correcties door te voeren, hiervoor krijg je vijf werkdagen de tijd.

4.1.3 Preadvisering beoordelingscommissie

Hierna wordt je voorstel voor commentaar voorgelegd aan (enkele leden van) de beoordelingscommissie (de preadviseurs). De preadviseurs geven schriftelijk een inhoudelijk en beargumenteerd commentaar op het voorstel. Zij formuleren dit commentaar aan de hand van de inhoudelijke beoordelingscriteria (zie paragraaf 4.2) en beoordelen elk sub-criterium met een voldoende (=+1) of onvoldoende (=-1). Om een positief advies te ontvangen moet elk hoofd-criterium zijn beoordeeld met een voldoende (Som van alle sub-criteria is >0).

4.1.4 Vergadering van de beoordelingscommissie

De beoordelingscommissie beoordeelt elke voorstel afzonderlijk op basis van de inhoudelijke beoordelingscriteria in paragraaf 4.2. Hierbij geldt dat de preadviezen in belangrijke mate richtinggevend zijn voor de uiteindelijke beoordeling, maar niet per se onverkort worden overgenomen door de beoordelingscommissie.

De commissie stelt naar aanleiding van de bespreking een schriftelijk advies op aan de KIN stuurgroep over de kwaliteit van de voorstellen.

4.1.5 Selectie

Stap 1: Selectieprocedure per subthema
Indien er meer voorstellen een positief advies ontvangen dan het beschikbare budget per subthema toelaat, stelt de beoordelingscommissie per subthema een rangschikking samen van alle voorstellen die voldoen aan de gestelde minimumkwalificaties (paragraaf 4.1.3). Deze rangschikking wordt opgesteld op basis van de totaalscores (som van alle sub-criteria). Subsidietoekenning vindt plaats in volgorde van deze rangschikking tot het subsidieplafond per subthema is bereikt.

Stap 2: Verdeling van resterende budget
Indien na stap 1 het totale subsidieplafond van de subsidieoproep nog niet is bereikt, worden alle resterende voorstellen die aan de minimumkwalificaties voldoen opnieuw beoordeeld en geprioriteerd op complementariteit, specifiek op de mate waarin het voorstel aanvullend is op de in stap 1 geselecteerde voorstellen, waarbij overlap wordt vermeden en toegevoegde waarde wordt gecreëerd door het vullen van lacunes of het versterken van de in stap 1 geselecteerde voorstellen en de Kennis-in-Actie agenda in het geheel. In deze prioritering mogen voorstellen niet op dezelfde positie eindigen. Per voorstel stelt de beoordelingscommissie een korte schriftelijke toelichting op die de gegeven prioritering onderbouwt. Voorstellen worden op volgorde van de prioritering geselecteerd totdat het totale subsidieplafond is bereikt.

Ex aequo
Onder ex aequo verstaat NWO-KIN de situatie waarin twee of meer voorstellen op basis van hun totale score niet van elkaar te onderscheiden zijn. Een ex aequo situatie is relevant rondom de grens van de selectiegrens (stap 1). Indien een ex aequo situatie zich voordoet op de grens van de selectiegrens per subthema (stap 1), wordt de score van hoofdcriterium 3 gehanteerd als beslissend criterium. Indien geen consensus over de prioritering wordt bereikt, wordt de ex aequo situatie voorgelegd aan het besluitnemend orgaan.

4.1.6 Besluitvorming

Tot slot toetst de stuurgroep van het KIN de gevolgde procedure en het advies van de beoordelingscommissie. Vervolgens stelt de KIN stuurgroep de definitieve kwalificaties vast en besluit over toe- en afwijzing van de voorstellen.

4.1.7 Tijdpad

Hieronder tref je het tijdpad aan voor deze subsidieoproep. Het kan zijn dat KIN het noodzakelijk acht om tijdens de lopende procedure nog aanpassingen in het tijdpad van deze subsidieoproep aan te brengen. Uiteraard ontvang je hierover op tijd bericht.

Voorstellen

14 oktober 2025, 14:00:00 uur CEST	**Deadline voorstellen**
14 – 24 oktober 2025	In behandeling nemen van de voorstellen
10 – 21 november 2025	Vergadering beoordelingscommissie
10 – 21 november 2025	Selectie (indien van toepassing)
November 2025	**Besluit KIN stuurgroep**
Startdatum project	Uiterlijk drie maanden na toewijzingsdatum
Einddatum project	Uiterlijk negen maanden na startdatum

4.2 Criteria

4.2.1 Inhoudelijke beoordelingscriteria

Voorstellen die binnen deze subsidieoproep worden ingediend worden inhoudelijk beoordeeld aan de hand van de volgende criteria. Er is geen weging voor de criteria, maar alle hoofd-criteria moeten beoordeeld worden met een voldoende (zie ook paragraaf 4.1.3).

1. Relevantie voor de Kennis-in-Actie agenda
   a. Het project sluit aantoonbaar aan bij de opgestelde Kennis-in-Actie agenda van deze subsidieoproep en draagt daarom bij aan de daarin geïdentificeerde transitieopgaven.

2. Kwaliteit van het voorstel
   a. Het (leer)doel, de leidende (onderzoeks)vragen, en/of oplossingsrichtingen van het project zijn duidelijk beschreven en goed onderbouwd.
   b. De voorgestelde aanpak is passend voor het nastreven van het beoogde (leer)doel, het beantwoorden van de leidende (onderzoeks)vragen, en/of het experimenteren met oplossingsrichtingen van het project.
   c. Het voorstel beschrijft hoe leren, reflecteren en bijsturen onderdeel is van de werkwijze.
   d. Er wordt beschreven hoe de kennis geborgd en verspreid zou kunnen worden.

e. Er wordt gereflecteerd hoe rechtvaardigheid[3] en duurzaamheid[4] wordt gewaarborgd in de aanpak en de beoogde resultaten/interventies.

3. Co-creatie[5] en kennisontwikkeling
   a. Het project integreert verschillende typen kennis (wetenschappelijke, praktijkgerichte, ervaringsgerichte, lokale en/of culturele kennis,…) die relevant zijn voor het beoogde doel. Indien van toepassing: het voorstel beschrijft duidelijk hoe de in de Kennis-in-Actie agenda aanbevolen actoren en/of kennis worden betrokken of meegenomen of onderbouwd waarom juist niet.
   b. Het voorstel maakt duidelijk dat alle projectpartners actief betrokken zijn (geweest) bij het opstellen van het voorstel en de uitvoering hiervan.
   c. Het is duidelijk beschreven hoe de ontwikkelde kennis en interventies leiden tot handelingsperspectief voor alle betrokkenen actoren (en daarbuiten).

4. Passendheid en haalbaarheid van activiteiten en budget
   a. Het voorgestelde aanpak en de activiteiten zijn passend en geschikt gezien de beoogde doelstellingen. Indien van toepassing: een looptijd langer dan 9 maanden is goed onderbouwd.
   b. De voorgestelde activiteiten zijn haalbaar binnen de gegeven context en tijdslijn.
   c. De gevraagde middelen zijn onderbouwd en in verhouding tot het activiteitenplan.

[3] Een brede opvatting van rechtvaardigheid begint met de erkenning dat verschillende groepen, zoals toekomstige generaties en mensen elders, net als dier- en plantensoorten, onrecht kunnen ondervinden door klimaatverandering of het aanpakken ervan. Rechtvaardigheid heeft verschillende aspecten: Verdelende rechtvaardigheid, Procedurele rechtvaardigheid, Herstellende rechtvaardigheid. Zie voor meer info: https://hetkin.nl/klimaatrechtvaardigheid/

[4] Duurzaamheid is contextspecifiek. Over het algemeen kan het worden gezien als het streven naar een harmonieus evenwicht dat zowel de planeet als toekomstige generaties beschermt. In het Brundtland-rapport (1987) wordt duurzaamheid gedefinieerd als het voldoen aan de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties in gevaar te brengen.

[5] Co-creatie is een bijzondere vorm van samenwerking waar gelijkwaardigheid en procesgericht handelen centraal staan. Het vereist een gelijkwaardige en betrokken samenwerking die gericht is op het gezamenlijk creëren van iets nieuws.

5 Subsidieverplichtingen

In dit hoofdstuk worden de verschillende subsidieverplichtingen toegelicht die – in aanvulling op de in paragraaf 3.5 genoemde subsidievoorwaarden - van toepassing zijn na toewijzing.

5.1 Aanvullende voorwaarden

5.1.1 Intellectueel eigendom

Met betrekking tot de intellectuele eigendom (IE) geldt het NWO IE-beleid. Het NWO IE-beleid is te vinden in hoofdstuk 4 van de NWO Subsidieregeling 2024.

Aanvragers moeten een door NWO-KIN gefinancierd project uitvoeren in de tijd dat ze voor de kennisinstelling werken. Indien een aanvrager of een door NWO-KIN gefinancierde onderzoeker bij meerdere werkgevers is aangesteld, dient de andere werkgever ten behoeve van de aanvrager afstand te doen van eventuele IE-rechten die uit het project voortvloeien.

5.1.2 Maatschappelijk verantwoord licentiëren

Uit het project kan kennis voortkomen die geschikt is voor toepassing in de maatschappij. Bij het aangaan van afspraken over licentie- en/of overdracht van onder deze subsidieoproep ontwikkelde onderzoeksresultaten dient rekening te worden gehouden met de tien principes voor maatschappelijk verantwoord licenseren, zoals opgenomen in het NFU rapport “Maatschappelijk Verantwoord Licenseren”.

5.1.3 Output

Alle vormen van output (bijvoorbeeld rapportages, traingingen, tools of presentaties) die als gevolg van deze subsidie worden gegenereerd moeten open toegankelijk zijn, en worden bij voorkeur ook gepubliceerd op de KIN platform VEDA en/of andere publiek toegankelijke kennisportalen.

5.1.4 Wijzigingen en verantwoording

De Kennis-In-Actie subsidie ondersteunt experimenterende en lerende voorstellen. Het kan goed zijn dat de situatie tijdens het project om een andere aanpak vraagt en dat plannen veranderen. Hiervoor biedt de subsidie ruimte, wel zijn de projectpartners verplicht om deze wijzigingen met de projectleiders van de integratie projecten te bespreken en het KIN hierover te informeren.

Na afsluiting van de activiteiten waarvoor subsidie binnen deze oproep wordt aangevraagd, zijn de projectpartners verplicht een beknopte rapportage op te leveren waarin kort de georganiseerde activiteiten en de impact worden beschreven, wat mogelijke nodige vervolgstappen zijn en welke lessen zijn getrokken uit de activiteiten en de samenwerking. Het KIN zal hiervoor een sjabloon beschikbaar stellen.

6 Contact en overige informatie

6.1 Contact

6.1.1 Inhoudelijke vragen

Voor inhoudelijke vragen over deze subsidieoproep kan je contact opnemen met KIN via programmas@hetkin.nl.

6.1.2 Technische vragen over het elektronisch aanvraagsysteem ISAAC

Bij technische vragen over het gebruik van ISAAC kan je contact opnemen met de ISAAC-helpdesk. Raadpleeg eerst de handleiding voordat u de helpdesk om advies vraagt. De ISAAC-helpdesk is bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur op telefoonnummer +31 (0) 70 34 40 600. Je kan jouw vraag ook per e-mail stellen via isaac.helpdesk@nwo.nl. Je ontvangt dan binnen twee werkdagen een reactie.

6.2 Overige informatie

KIN verwerkt persoonsgegevens die zij in het kader van deze ronde ontvangt conform de NWO privacyverklaring, Privacyverklaring | NWO.

KIN kan aanvragers mogelijk benaderen voor een evaluatie van de procedure en/of het onderzoeksprogramma.

Uitgave: augustus 2025

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
Klimaat Initiatief Nederland (KIN)

Bezoekadres:

Locatie Utrecht
Winthontlaan 2
3526 KV Utrecht

Coverbeeld: Ninarosa Juffermans

KIN Klimaatonderzoek Initiatief Nederland
Samen transities versnellen